

hier moet blijven. Maar ze is de jongste en de vrije kerstdagen zijn voor enkele oudgedienden. Logisch.

't Is tóch heerlijk naar huis te gaan. Hoewel — over sommige dingen kun je met moeder niet praten. Ze zou het niet begrijpen.

Ze kan moeilijk praten over het leed...

Over haar opstand, soms...

Over die vraag: „Hoe kán God...?”

Jakob zit bij Mies. Hij frommelt zenuwachtig aan haar spreid. Een kwartier lang hebben ze over allerlei onbenullige dingen gepraat. Een enkele keer heeft Mies hem opmerkzaam aangekeken. Is er iets?

Jakob slikt. Hij zegt: „Mies?” Maar als ze verwachtingsvol haar ogen naar hem opslaat, mompelt hij alleen maar: „'t Was koud op de scooter.”

„Dat zal wel”, knikt ze en 't is net of er iets van die kou bij haar naar binnen slaat. Een angstig voor gevoel doet haar bijna de adem inhouden.

Wat is er?

Och wat!

Onzin!

Wat zou er kunnen zijn?

Suzanne kijkt haar dochter aan. Het zilveren haar pijnigt de verdrietige ogen. Op zichzelf is het niet lelijk. Zoals er niets aan Miranda echt lelijk is. Alleen... waar moet dit op uitlopen? Waarom gaat Miranda het leven zo uitdagend te lijf? Waarom dat verveelde trekje om die vuurrode mond? „Besteed je niet teveel aandacht aan je uiterlijk?” probeert Suzanne.

Miranda's mondhoeken gaan misprijzend omlaag. „Ik heb je al vaker gezegd, dat je ouderwets bent, mams! Wij, jongeren, moeten vechten voor ons plaatsje in de wereld.”

„Misschien...” glimlacht Suzanne, toch vertederd door die overmoedige woorden. Dan gaat ze ernstig door: „Maar ik begrijp niet goed, waarom je beter kunt vechten, als je je zo optuigt. Is het soms een soort oorlogsverklaring aan de hele wereld? Vergelijk je jezelf met een opgetuigd fregatschip, dat tot de aanval overgaat? Wees dan vooral voorzichtig, dat je niet kapseist!” Even is er een plagende schittering in haar ogen.

„Wat een malle vergelijking, mams”, zegt Miranda en trekt minachtend haar schouders op. Maar er glijdt onmiskenbaar een blosje over haar wangen, vaag verborgen onder de make-up.

Erna brengt de thee rond. Ze zegt iets hartelijks tegen Sjaan, want die ligt eenzaam aan een kerstversiering te werken.

Voor Mies heeft ze een vlugge glimlach, zoals altijd, wanneer Jakob er is. Die glimlach betekent: „Ik ben blij voor jou, maar ik ga gauw verder, want je kunt me nu missen als kiespijn.”

Maar... is het verbeelding? Licht er in Mies' glimlach-terug een vage angst? Waarom? Wat is er?

Bij Suzanne zet ze haastig de thee op het nachtkastje. Ze voelt zich altijd onwennig onder de keurende ogen van Miranda. Ze veracht er zichzelf om. Natuurlijk kan ze, wat 't uiterlijk betreft, niet aan Suzannes dochter tippen. Maar doet het er iets toe?

Och... Miranda merkt haar niet eens op. Ze zit

stug voor zich uit te kijken. Waarom? Is er iets? Met het lege theeblad loopt ze weer door de gang. Haar hoofd gebogen, alsof ze al het geweten en ongeweten verdriet van de patiënten moet torsen. Leed... pijn... het kiert door alle deuren en waart door de gangen en over de hallen...

En dan moet je over enkele dagen nog wel Kerstfeest vieren!

Liefde... blijdschap!

Het is iets ongerijmds, vindt Erna.

Als Mies een slokje van de thee neemt, raapt Jakob alle moed bij elkaar en begint weer: „Mies?” Ze zet haastig haar kopje neer. Nu komt het, waar ze bang voor is geweest... Wat al een poos als een onheil boven haar gehangen heeft.

„Ja?”

Even nog aarzelt hij, maar dan gaat hij toch door: „Ik heb de laatste dagen veel nagedacht... over ons beiden...”

„Ja? En...?”

Mies wil hem de woorden wel uit de mond kijken.

„Je moet weten... ik heb een betrekking aangeboden gekregen... in Suriname... 't Is een promotie. 't Lijkt me geweldig! Maar... nu jij hier ligt...” Hij plukt weer aan de spreid en weet niet goed, hoe hij verder zal. Hij had het gesprek zo goed in zijn hoofd gezet. Eerst een zachte voorbereiding en dan, aan 't slot...

't Moet er immers maar van komen. Ja, 't moet!

„We zouden elkaar natuurlijk veel kunnen schrijven en als je beter zou zijn kon je misschien overkomen... Maar... zie je... het land is warm. Niks voor jou. Misschien zou je ook niet goedgekeurd worden...”

Mies kijkt met grote niet-begrijpende ogen.

Wat betekent dit allemaal?

Zacht gaat Jakob verder: „Wat denk je? Zal ik gaan?”

Gaan? Zo ver weg?

Maar eigenlijk heeft Mies het gevoel, of hij al van haar weg is. Zelfs al langer dan vandaag. Ook in de uren, dat hij hier bij haar zat. Want soms meende ze medelijden en geen liefde in zijn ogen te zien. Ze heeft dat weggeredeneerd. Dwaasheid, dacht ze. Maar nu...?

Ze schrikt op. Medelijden? Is het dat, wat hem aan haar bindt? Een soort plicht?

Maar dan... dan móét hij gaan! Ze mag hem niet tegenhouden.

„Jakob?” Ze pakt zijn handen. Haar stem trilt. 't Is heel moeilijk, maar misschien toch het beste. Ze zegt: „Ik denk, dat je gaan moet en dat... het tussen ons maar uit moet zijn.”

„Mies!” schrikt hij, maar meteen is het ook alsof er een last van hem afvalt. Nu hoeft *hij* het immers niet te zeggen...

„Je méént het niet!” protesteert hij. 't Klinkt zwak.

Mies hoort het wel.

„Ja, ik meen het”, zegt ze dapper. „En als je eerlijk bent tegenover jezelf weet jij ook, dat het zo moet.” Even zit hij doodstil.

Hij kan nog terug.

Hij kan nog zeggen, dat hij haar niet verliezen wil, voor geen honderd promoties. Maar dat is niet eerlijk. Hij... houdt niet genoeg van haar. Niet genoeg, om, wie weet hoe lang, te wachten tot ze

beter is. En dan? Zal ze ooit volkomen genezen? Plotseling staat hij op en drukt haar hand.
„'t Spijt me Mies. Het is ellendig voor je, maar ik geloof ook, dat dit het beste is.”
Dan neemt hij haastig afscheid.
Even nog ziet ze zijn lange gestalte door de zaal gaan. Dan is er niets meer ... Enkel leegte ...

Suzanne drinkt haar thee. Plotseling zegt Miranda:
„Ik kom met de kerstdagen niet hier. 'k Ga uit. Naar kennissen.”

Suzanne zet haar kopje neer. Ze kijkt verwonderd naar haar dochter. Dan klinkt haar stem, bijna beschuldigend: „En vader? Blijft hij dan alleen?”
„Allicht”, doet Miranda onverschillig. „Ik heb hem aangeraden ook ergens heen te gaan en zijn heil buitenshuis te zoeken, maar hij vertikt het.”
„Miranda!”

„Ja, nou ... gunst mams, ik hoef me voor hem toch niet op te offeren! Nogal wat aan met z'n tweeën. En vader wil geen bende over de vloer, zegt hij. Alsof mijn vrienden en vriendinnen een „bende” vormen!” foetert Miranda. Moeder schudt haar hoofd.

„Maar je begrijpt toch wel, dat vader, nu in deze omstandigheid vooral, geen zin heeft in veel luidruchtigheid. Trouwens — dat jij daar zelf zin in hebt!” zegt ze zacht.

Miranda's stem schiet fel uit: „Mams, 't is natuurlijk belabberd dat je hier liggen moet, maar dat kan ik toch niet helpen!? Moet ik me daarvoor alle plezier ontzeggen en als een beklagenswaardige gaan zitten kijken? Wat vader doet, moet hij weten, maar ik pas ervoor!”

„Miranda!” sust haar moeder. Ze heeft gezien, dat hun gesprek aandacht trekt. Ze merkt, dat de stemmen rondom hen stil vallen. Het doet haar pijn, dat het stille verdriet om het gedrag van haar dochter door anderen geweten wordt. Ook Miranda ziet plotseling veel ogen op haar gericht. Ze recht haar rug in verweer, maar voelt zich toch onbehaaglijk. En voor het bezoekuur voorbij is, neemt ze koel afscheid van haar moeder.

„Je ziet me wel eens weer verschijnen.”

Haar hoge hakjes klikken door de zaal en het laatste, wat Suzanne ziet, is een fier opgericht hoofd, met een zilveren krans van haren ...

En Erna heeft ze langs de afdelingskeuken door de gang zien gaan. Eerst Jakob, toen Miranda. En het bezoekuur was nog niet eens om.

„Vreemd, vanwaar die haast?” vroeg ze zich af. Maar als ze later op de zaal komt, weet ze dat daar weer een stukje leed bij gekomen is. Ze ziet het aan de gezichten van Mies en Suzanne en ze meent te begrijpen, dat het in verband staat met het haastig verdwijnend bezoek.

Nog meer verdriet ...

Sjaan van der Balk prutst aan haar kerstversierinkje ...

„Goeie morgen, dames!” groet Erna. 't Is de eerste kerstdag. In de vroege ochtend heeft een zusterkoortje in de benedengang kerstliederen gezongen. Het heeft Erna niet ontroerd. Ze voelde de laatste tijd teveel somberheid om zich heen, achter de lachende gezichten van de patiënten, achter schertsende woorden.

Ze heeft iets opgevangen van wat er pas is gebeurd. Mies' vriendschap is uit. Miranda komt de kerstdagen niet.

Leed — verdriet ...

Bijna onwillig beantwoordt ze de groet: „Prettig Kerstfeest!” met: „Hetzelfde gewent.” Ze vermijdt het daarbij de kant van Mies en Suzanne uit te kijken.

Prettig! Ja, ja!

Maar als ze even later Suzannes bed opmaakt, móét ze haar wel aankijken. Suzanne vraagt iets. „Geen vrije dagen, zuster?”

„Jammer genoeg niet. Trouwens, uw kerstdagen zullen ook niet al te prettig zijn”, laat Erna zich ontvallen en heeft er meteen spijt van.

Wat een ontactische opmerking van haar!

Tot haar geruststelling glimlacht Suzanne.

„Nee, menselijkerwijs gesproken niet”, zegt ze. „Maar ... mag ik u eens wat zeggen, zuster? Niet denken, dat ik ga preken, hoor!

Alleen deze zin uit het Johannesevangelie. Misschien ken je die wel. „Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond ...”

Erna knikt. Ja, ze kent deze regel. Maar wat wil Suzanne daarmee?

Haar patiënte gaat verder: „God heeft ons leed tot Zijn leed willen maken. Hij heeft de mens in zijn diepste val, in zijn grootste ellende „op willen vangen”, om het zo maar eens te noemen. Ziet u, dat is Kerstfeest. God komt op bezoek.” Suzanne glimlacht: „En er gaat gelukkig nooit een belletje om aan te kondigen, dat dat bezoekuur is afgelopen ...”

Erna is doodstil blijven staan. Ze houdt het kussen, dat ze aan het opschudden was, in haar handen. Is *dit* het?!

Vindt Suzanne, vinden anderen hun kracht uit deze wetenschap, dat Hij het leed kent, oneindig veel groter en heviger dan enig mens?

Wat heeft ze zichzelf afgevraagd?

„Hoe kàn God ... ?”

Maar Hij heeft immers niet gekund? Daarom is Hij mens geworden, omdat Hij de ellende niet kòn zien. Daarom is Hij „onder ons komen wonen”, zodat wij Hem heel dicht bij ons zouden weten ... „Krijg ik mijn kussen nog terug, zuster?” lacht Suzanne.

„O ... ja ... natuurlijk.”

Erna breekt haar gedachten af.

„Ik moest even nadenken”, verontschuldigd ze zich. „Heel nuttig”, knikt Suzanne.

Er is plotseling een nieuw soort verstandhouding tussen deze twee. Daarom durft Erna ook te vragen: „Maar, wat uw dochter u aandoet ... kunt u dat dan zomaar bij u neerleggen?”

Suzanne blijft glimlachen. Ze zegt: „'t Is wel eens moeilijk, maar dan denk ik eraan, dat Hij wel meer rare snuiters onder Zijn volgelingen had ...”

Als Erna al lang op een andere zaal is, hoort ze nog dit: „... rare snuiters onder Zijn volgelingen ...”

„Ik wilde Hem ter verantwoording roepen, maar Hij wéét immers het verdriet van Mies en Sjaan en van iedereen. Hij heeft het niet kunnen aanzien en is voor ons „vlees geworden”.

Ik geloof, dat dit mijn gezegendste Kerstfeest kan zijn. Juist hier ...

JORDANIË

ZUSTER JOOP BRONSEMA

IN JORDANIË

„Wij gaan naar een heel erg afgelegen gedeelte van Jordanië toe, waar geen enkele Europeaan woont”. Dat is een zin uit een brief van zuster Joop Bronsema. Hij bevat welgeteld zestien woorden, maar wat een geheimzinnigheid schuilt daar niet in, wat een spanning roepen die paar woorden niet op. Het ziet er uit of ze naar een bar en gevaarlijk gebied trekt. Het lijkt wel of ze er met geweld wordt heen gebracht.

Dat is ook wel 'n beetje zo. Jordanië ligt aan de landkant van Israël, deels aan de overzijde van de Jordaan. In de geschiedenis van het oude Joodse volk wordt dan ook gesproken over het Overjordanse. Het tegenwoordige Jordanië heet dan ook wel Trans-Jordanië. En „trans” betekent hier „over”. Het is veel groter dan het gebied van de Israëliërs, het is ook veel woester en de bevolking is er zeer arm. De mensen zijn Arabieren, die veelal in kleine dorpen wonen. Zij worden geteisterd door ziekte en door honger, die zij niet weten te bestrijden omdat er geen dokters en te weinig voedingsmiddelen zijn. Sommigen bezitten een paar geiten, een ezel of een kameel en als je een kameel bezit behoor je al tot de rijken. Maar de meesten bezitten nauwelijks kleren of een deken om onder te slapen. De grond is maar in kleine streken vruchtbaar. Het regent er weinig en de zon is er heet. Als de regens uitblijven, en dat gebeurt nog al eens, dan verschroeien de akkers. Dan is het er niet om uit te houden van de hitte. Maar het kan er ook geducht koud zijn. Dan sterven de kleine kinderen van kommer.

En of het met al die ellende nog niet erg genoeg is, leven de Israëliërs en de Jordaniërs met elkaar op voet van oorlog. Ze komen niet anders bij elkaar op bezoek dan met de wapens in de vuist. De bewoners van beide landen komen dan ook niet over de grens. En dat in een land, waar Christus, de Zoon der Mensen, wandelde en zieken genas. Daar liggen steden en dorpen, die uit de bijbelse geschiedenis bekend zijn: Jeruzalem, Bethlehem, Nazareth en zo vele meer.

Het is geen wonder dat in die eerste regel van zuster Bronsema gedacht wordt aan bewakers, die haar als gevangene naar een heel erg afgelegen gedeelte van Jordanië brengen. Maar dat is gelukkig niet zo. Integendeel, ze is met open armen ontvangen, want ze is gekomen om te helpen. Maar waarom is ze er heen gegaan? Omdat ze toch ook weer „gevangen” was. Maar niet door soldaten, maar door de liefde van haar eigen hart.

Zuster Joop Bronsema is een Nederlandse verpleegster, maar ze is ook onderwijzeres. Ze kan les geven in naaien en breien, ze kan les geven in handenarbeid. Ze kan de mensen vertellen wat ze moeten doen om gezond te leven en hoe ze met de baby's moeten omspringen. Want deze arme Jordaniërs weten maar heel weinig. In kranten en tijdschriften is heel wat geschreven over de ellendige toestanden waarin de mensen in deze Jordaanse gebieden leven. Zuster Bronsema las die stukken en toen ging haar